

РОЗДІЛ **4**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ**

УДК 371.5.016:821.161

Бондаренко Юрій

ORCID 0000-0003-0938-9588

*Доктор педагогічних наук,
професор кафедри літератури, методики її навчання,
історії культури та журналістики,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
(м. Ніжин, Україна) E-mail: yuriy_bondaren@ukr.net*

**ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ П'ЯТОГО КЛАСУ ПОНЯТТЯ
ПРО МІФ ТА ЙОГО ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ**

Шкільний курс із української літератури включає значну кількість творів, які належать або до української народної міфології, або до групи художніх текстів, у яких використано міфологічні елементи. У зв'язку із цим виникає потреба створити навчальну модель, першим етапом застосування якої є ознайомлення учнів п'ятого класу з ключовими жанровими особливостями міфу, функцією, яку виконував первісний текст у вираженні народного світогляду.

***Мета статті** – здійснити наукове обґрунтування вивчення міфології та її функціональності (5 клас), зробити необхідні пропозиції, які в подальшому (9-11 класи) допоможуть забезпечити перехід учнів від розуміння жанрової та світоглядної природи міфу до виявлення ролі міфологічних елементів у творах вітчизняних письменників.*

***Методологія.** Автор використовує методи: жанровий аналіз міфів, оцінка методико-літературних праць, узагальнення наявного досвіду, моделювання навчальної системи, необхідної для вивчення міфів.*

***Наукова новизна.** У статті представлено авторську навчальну модель літературно-дослідницької та літературно-творчої діяльності школярів під час вивчення української народної міфології в п'ятому класі, здійснено пропозиції подальшого використання в старшій школі.*

***Висновки.** У п'ятому класі учні середньої школи вперше зустрічаються з українськими народними міфами. Знання й уміння, одержані дітьми на цьому етапі, мають пропедевтичний характер і готують до вивчення в подальших класах літературних творів, що містять міфологічний складник. Школярі мають засвоїти жанрові особливості міфу як певної сюжетно-образної структури, яка підпорядкована завданню пояснити походження світу або окремих його елементів. У старших класах набуті знання та вміння можуть бути трансформовані в концептуально-міфологічний аналіз, необхідний під час вивчення значної кількості літературних творів.*

***Ключові слова:** міф, функціональність, жанр, світогляд, п'ятий клас, літературно-дослідницька діяльність, літературно-творча діяльність.*

Постановка проблеми. У 9-11 класах учні досить часто зустрічаються з літературними творами, у яких цілеспрямовано використано міфологічну першооснову. Українські митці її розвивають, трансформують, форматують відповідно до власного художнього задуму. «Письменники пропонують читачеві давньоукраїнський дивосвіт (також античний та біблійний – Ю.Б.), що твориться за допомогою міфологічних структур, засобів художнього моделювання, типізації міфічних явищ» [2, 91]. У більшості випадків це стосується класичних текстів вітчизняного письменства. Слід назвати давньоруську поему «Слово о полку Ігоревім», поеми «Енеїда» І. Котляревського, «Кавказ» Т. Шевченка, «Мойсей»

І. Франка, драму-феєрію «Лісова пісня» Лесі Українки, повість М. Коцюбинського «Тіні забутих предків», поетичні твори Б.-І. Антонича, новелу Миколи Хвильового «Я (Романтика)» та ін. Для якісного вивчення названих творів є важливими ряд моментів:

1. Розуміння учнями поняття «міф», жанрових особливостей міфів, психологічної природи, що зумовила їх виникнення, ролі в первісному світі.
2. Усвідомлення світоглядної функції як однієї з основних рис, що наявна в міфах.
3. Здатність осмислювати особливості використання українськими письменниками міфів у власній художній творчості.

Важливо, щоб учні 9-11 класів були підготовленими до роботи з літературними творами названої категорії, адже «... міф... виступає... благодатним матеріалом, засобом для досягнення художньої мети, яка завжди виявляє прикметні особливості творчої індивідуальності автора та сучасної йому художньо-стильової парадигми» [6, 11].

Це зумовлює характер вивчення відповідних тем, наявних у курсі з української літератури для основної школи. Сюди в першу чергу слід віднести тему «Світ фантазії та мудрості» (5 клас), яка має підрозділ «Міфи і легенди давніх українців», де важливим моментом є розгляд первісних текстів з урахуванням їх жанрової та світоглядної природи, походження і призначення [7]. Така робота, на наш погляд, була б доцільною в дев'ятому класі, коли й починається вивчення шкільного історико-літературного курсу, що включає літературні твори з міфологічною першоосновою. Проте на сучасному етапі це матеріал для п'ятого класу, який у дев'ятому слід повторити, щоб створити інтелектуальну основу для опрацювання відповідних літературних джерел.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему вивчення української міфології в школі порушували ряд вчених-методистів та фольклористів (Н. Волошина, Н. Логвіненко, С. Плачинда, Ю. Сидоренко). Кожен із науковців представив власний погляд на її вирішення: Н. Волошина здійснила конкретну програмову пропозицію, запропонувавши набір текстів, які слід вивчати разом із учнями; С. Плачинда [3] висловив судження щодо підбору матеріалу, який можна кваліфікувати як міф і вивчати разом із учнями; Н. Логвіненко [2] дослідила зв'язки між стародавньою українською міфологією та сучасним вітчизняним фентезі, їх спільним вивченням; О. Сидоренко [4] розбудувала систему знань та умінь, якими мають оволодіти школярі під час опрацювання літературних творів, де використано міфологічні елементи епопеїчного типу, увела в теорію й практику навчання поняття «концептуально-міфологічний аналіз», описала особливості застосування.

Формування мети статті. Головне завдання вбачаємо в тому, щоб здійснити наукове обґрунтування вивчення української міфології та її функціональності (5 клас), зробити необхідні практичні пропозиції, які в подальшому (9-11 класи) допоможуть забезпечити перехід учнів від розуміння жанрової та світоглядної природи міфу до виявлення художньої ролі міфологічних елементів у літературних творах провідних вітчизняних письменників.

Методологія. У статті використано такі методи дослідження: жанровий аналіз міфів, оцінка методико-літературних праць, дотичних до названої проблеми, узагальнення наявного наукового досвіду, моделювання навчальної системи, необхідної для вивчення міфів у п'ятому класі та розвитку творчих здібностей учнів.

Наукова новизна. У статті представлено авторську навчальну модель літературно-дослідницької та літературно-творчої діяльності школярів під час вивчення української народної міфології в п'ятому класі, здійснено пропозиції подальшого використання в старшій школі.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На наш погляд, ключове завдання полягає в тому, щоб не тільки познайомити учнів із відповідними зразками усної народної творчості, але й розкрити текстуальну природу міфів. Така робота має відбуватися на основі жанрового аналізу. Учителю концентрує увагу школярів на ключових властивостях міфів, зокрема вказує, що ті мають:

1. Світоглядну спрямованість, тобто є спробою пояснити погодження природних явищ, світу в цілому, значення предметів, що мають сакральний характер.
2. Розповідну основу.
3. Зображення природних явищ чи інших об'єктів, походження яких зацікавлювало первісних людей.
4. Розгортання незвичайних, часто фантастичних, подій.
5. Образи-персонажі, наділені особливими або й надприродними властивостями (люди, боги, тварини).
6. Прикінцевий фрагмент тексту – пряме пояснення походження природного або іншого явища.

Усе разом дозволяє забезпечити розуміння п'ятикласниками того, як виникли міфи, у чому полягала їх світоглядна функціональність та основні ознаки. Для цього слід звернути увагу дітей на те, що стародавні українці намагалися пояснювати навколишній світ і, зокрема, виникнення (походження) певних явищ природи. Первісні люди, дивлячись на сонце, гори, річку тощо, постійно ставили собі питання:

Звідки воно взялося?

Як утворилося?

Виходячи зі змісту пропонованих для вивчення в шкільних програмах для п'ятого класу міфів, ці питання мали такий характер:

Як утворилося сузір'я Зоряний Віз?

Звідки взявся знак «Берегиня»?

*Як виникли Карпати?
Чому в морі є перли та мушлі?
Чому пес живе коло людей?
Що означає неопалима купина?*

Наукові пояснення в давні часи не могли бути знайденими. Тому виникали оповіді фантастичного змісту, мета яких – розкрити первісне розуміння реалій навколишнього світу. Ці оповіді називають міфами, і одна з основних їх функцій – пояснювальна.

Отже, першим етапом навчальної діяльності під час застосування жанрового аналізу міфів є те, щоб учні усвідомили постановку питань світоглядного спрямування та сутність відповідей, які давали стародавні українці (заради цього міфи й були написаними). Роботу полегшує те, що назви деяких текстів прямо сформульовані у вигляді таких питань: «Чому пес живе коло людей», «Як виникли Карпати», «Чому в морі є перли і мушлі». Для інших творів подібні питання не важко створити, виходячи із їх фактичного змісту (див. вище).

Окремою проблемою в даному випадку є те, що учні п'ятого класу в більшості випадків не знають ключових реалій, про які розповідається в міфах. Це стосується неопалимої купини, сузір'я Зоряний Віз, знаку «Берегиня» та ін. Виникає потреба унаочнення. Слушною є рекомендація Яна Амоса Коменського, який писав: «...Слід би було починати навчання не з словесної розмови про речі, а з реального спостереження над ними. І тільки після ознайомлення з самою річчю нехай іде про неї мова, що з'ясує справу всебічніше» [1, 159]. Тому вчитель повинен використати різноманітні ілюстрації (фотографії, відеофрагменти), які допоможуть створити чіткі зорові уявлення про предмети, що перебували в центрі уваги авторів міфів. Спостереження в даному разі є ключем до розуміння текстуального матеріалу.

Після цього вчитель та учні переходять до поглибленого й взаємопов'язаного опрацювання питань світоглядного змісту, які цікавили первісних українців і які означені в прикінцевих фрагментах фольклорних творів. Завдання полягає в тому, щоб діти, прочитавши міфи, знайшли в них відповіді на ці питання. Словесник пропонує заповнити таблицю, де в першій колонці знаходиться саме питання, а в другій – відповідь на ней, подана у вигляді цитатного фрагмента із аналізованого міфу.

Як утворилося сузір'я Зоряний Віз?	«Ото ті зірки і є Віз, або душі тих людей, що дівчина їм давала пити, а восьма, маленька, – так то душа собаки, що перекинув глечик. Так ото Бог на те їх і поставив на небі, щоб усі люди бачили, яка щира була та дівчина, а за її щирість Бог послав дощ на ту країну».
Звідки взявся знак «Берегиня»?	«І Краса засяяла довкруг, і Берегиня була богинею Краси і захисницею її. І пішла по Землі слава про Берегиню як захисницю Білої Хати. І стали люди її віншувати і молитись їй, захисниці дому людського від чорних сил. І, навчившись робити полотно, стали роси, і гукри, і кияни вишивати не тільки «стріли Перуна» та «соколів», а й Берегиню з піднятими в захисному пориві руками, і почали вони вирізьблювати образ Великої Охоронниці на дверях, на вікнах, вишивати її постать на рушниках, на сорочках, аби Берегиня захищала їх від усього злого завжди й повсюдно».
Як виникли Карпати?	«Але на землі почав танути льодовик, наступило потепління. Вода затоплювала долини. Народ нашого краю почав молитися й просити Бога, аби змиловився над затопленою карпатською землею й дав можливість вижити природі. Бог змиловився: небесні сили схопили землю й підняли її з води разом з усім, що росло на ній. Так утворилися Карпатські гори, а край з низинного став гірським».
Чому в морі є перли та мушлі?	«Дівчина легко розбила той камінь, бо він був крихкий. Узяла голку й уколола собі палець. Стало їй дуже боляче, і вона заплакала. Її сльози скапували в море й ставали перлинами, а крапельки крові перетворилися на мушлі».
Чому пес живе коло людей?	«Пес замовк, але здогадався, що людина має бути сильнішою, коли її лев боїться. Пішов пес до людини й пристав на службу до неї. Від того часу й живе пес з людиною».
Що символізує неопалима купина?	«Незнищенність твоєї Вітчизни, незнищенність твого народу – ось що символізує рожевоквітна неопалима купина».

П'ятикласники самі мають знайти в текстах відповіді на питання й заповнити праву колонку таблиці. Це дозволяє акцентувати ключові фрагменти міфів, які мають пояснювальний характер та світоглядне спрямування. Для закріплення одержаних знань корисним буде запропонувати дітям створити ілюстрації до цих частин тексту, прокоментувати, у який спосіб вони змогли передати головний зміст народного твору на малюнку.

Отже, пояснювальна функція міфів може бути розкрита на уроці літератури тільки тоді, коли учні усвідомлять і сутність світоглядної проблеми, актуальної для стародавніх людей, і спосіб та зміст відповіді, даної з допомогою конкретного тексту. Саме це зумовлює посилену вагу учасників навчального процесу до окремих фрагментів фольклорних творів, у яких чітко сформульовано відповідні думки. На наш погляд, це перший важливий етап опрацювання народних міфів.

Після цього доцільно перейти до вивчення розповідної частини міфу, ставлячи особливий акцент на чарівних перетвореннях, неординарних властивостях персонажів. Оскільки розглядувані тексти мають чітку послідовність розгортання міфологічної розповіді, корисним є складання сюжетних планів, які відображають кожен подієвий крок. Це дозволяє сформувати в учнів розуміння міфу як оповіді, яка в реальності не пов'язана з виникненням ключового природного явища чи предметного об'єкту, але відображає уявне мислення первісних людей про названий процес. Завдання вчителя – підвести дітей до розуміння, що сюжет міфу насправді не веде до появи змалюваного природного явища, зв'язок між оповіддю та її фіналом (кінцевим результатом) є умовним, вигаданим (міг з'явитися лише в результаті фантазування). Подаємо орієнтовні сюжетні плани до декількох творів.

Чому в морі є перли і мушлі

1. Кохання між царівною та бідним хлопцем.
2. Задум батька дівчини видати її за багатого.
3. Сумування царівни на березі моря.
4. Розмова з черепахою, порада черепахи.
5. Дивний камінь.
6. Сльози – перли, крапельки крові – мушлі.
7. Подарунок дівчини своєму парубкові.
8. Згода батька на одруження.

Чому пес живе коло людини

1. Самотність пса, порада звірів.
2. Життя з вовком.
3. Перехід до ведмедя.
4. Людина – найсильніша.
5. Собака – друг людини.

Як виникли Карпати

1. Силун – володар рівнини.
2. Карпо Дніпровський та його робота на Силуна.
3. Розмова про платню.
4. Силун у печері.
5. Поява гір від ударів Силуна.
6. Ім'я Карпа – назва гір Карпати.
7. Потоп.
8. Бог підняв Карпати над водою.

Як видно із сюжетних планів, хід подій часто має фантастичний (неправдоподібний) характер і веде до незвичайного результату. Тому учні п'ятого класу повинні дати відповіді на питання:

Які із зображених подій мають фантастичний характер?

У чому полягає вигаданість зображеної картини?

Чому ці події в реальності не можуть привести до появи змалюваних явищ природи?

Чи знаєте ви наукові пояснення виникнення цих явищ?

Розкажіть про них (можна, скориставшись ресурсами інтернету чи іншими джерелами).

Назвіть надприродні властивості героїв (людей, богів, тварин) української міфології?

Яка роль цих персонажів та їх властивостей у незвичайному (вигаданому) поясненні того, що є в навколишньому світі?

Літературно-дослідницька робота, спрямована на опанування учнями особливостей міфології, може бути продовжена літературно-творчою. Учитель пропонує школярам скласти власні міфи й у вигаданій формі пояснити ті чи інші реалії навколишнього світу. Створення власних міфів – окремий спосіб закріпити знання учнів про художню структуру та функціональну спрямованість цього жанру усної народної творчості. План-схему названого виду діяльності бачим такою.

1. У першу чергу школярі повинні вибрати природні об'єкти, походження чи призначення яких хотіли б пояснити, сформулювали проблемні питання, які слід розкрити. Наприклад:

Чому по небу пливають хмарки?

Як виник вітер?

Звідки у нашому місті з'явилася річка?

Чому собака гавкає?

Куди ввечері дівається сонце?

Постановка таких питань є творчим завданням, яке спрямовує учнів замислитися над походженням того, що вони не раз спостерігали в навколишній дійсності. Потреба відповіді – ознака роботи міфологічної свідомості, яка шукає пояснення того, що викликає дослідницький інтерес. Учні повинні зрозуміти, що вони проходять психологічний шлях, яким рухалася первісна людина, що сприймала світ як велику таємницю й не могла її правильно збагнути, вигадувала різноманітні пояснення – часто фантастичні, неправдиві з погляду нашої сучасності.

2. Тому наступний етап полягає в тому, щоб учні придумали чарівну дію (подію), зокрема фантастичне перетворення, у результаті якого нібито з'явилось природне явище. Вони мають це уявити й спочатку усно, а потім у зошиті описати те, що стало першим початком, відправною точкою, причиною,

яка зумовила виникнення природної реалії. Крім того, необхідно вигадати міфологічних персонажів, наділених незвичайними властивостями. У результаті фантастичних дій цих героїв нібито й утворилося певне явище. Зразками в даному разі можуть виступати персонажі, вивчених народних текстів: Силун, від ударів якого з'явилися гори; самостійне перетворення сліз молодого царівни на перли; поява зірок із глечика (походження сузір'я Зоряний Віз) тощо. Виконання творчої роботи за відомим зразком – це спосіб не тільки поглибити розуміння жанрової природи міфу, але й виробити творчі уміння, необхідні для власної художньої діяльності.

3. Останнім кроком є створення оповідної частини міфу. Учні придумують розповідь про конкретні події в житті героїв, які привели до ситуації, під час якої відбулася незвичайна поява того, що треба пояснити. Це невеликий текст легендарно-фантастичного змісту, який включає ряд етапів, крізь які проходять персонажі, поки не дійшли до моменту, що зумовив виникнення природного об'єкта. Школярі мають витримати причинно-наслідкові зв'язки між етапами сюжету, у якому кожен попередній створює умови для наступного, а фінальною точкою є фантастична подія – поява та початок існування обраного з навколишньої дійсності явища.

Висновки. Отже, у п'ятому класі учні середньої школи вперше зустрічаються з таким жанром українського фольклору, як міф. Учитель-словесник повинен розуміти, що знання й уміння, одержані дітьми на цьому етапі мають пропедевтичний характер і готують до вивчення в подальших класах літературних творів, що містять міфологічний складник (твори І. Котляревського, Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка, М. Коцюбинського та ін.). Тому важливо, щоб школярі засвоїли жанрові особливості міфу як певної сюжетно-образної структури, що створена первісною людиною з метою пояснити походження світу або окремих його елементів.

Значну увагу учасників навчального процесу має бути приділено функціональності міфів – світоглядній ролі, яка може кодувати процес осмислення людиною того, що її оточує. Пізніше таке розуміння допоможе глибше усвідомлювати авторські художні моделі, для яких міфологічний код – ключ до розуміння й пояснення написаного. Саме воно може бути трансформованим у площину концептуально-міфологічного аналізу, про який пише Ю. Сидоренко: «Сутність концептуально-міфологічного аналізу полягає в тому, щоб розкрити авторську художню концепцію дійсності на основі експліцитного вмісту міфологічних елементів, які використані у творі для реалізації проблемно-тематичного змісту і функціонують на словесному, сюжетному, образному, жанровому та стильовому рівнях [5, 45]. Готовність старшокласників до такого виду діяльності в 9-11 класах необхідно розвивати під час перших зустрічей школярів зі зразками української міфології, формуючи розуміння її функціонального призначення.

References

1. Коменський Ян Амос. Велика дидактика. *Коменський Ян Амос. Вибрані педагогічні твори. Т.1.* Київ: Радянська школа, 1940. С. 43–232.
Komenski, Jan Amos (1940). Velyka dydaktyka [Great didactics]. *Komenski Jan Amos. Vybrani pedagogichni tvory – Selected pedagogical works. Vol. I.* Kyiv, Ukraine: Radanska shkola. 43–232.
2. Логвіненко Н. Вивчення української міфології в школі: методична спадщина Н. Волошиної. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки.* 2018. Вип. 37. С. 89-96.
Logvinenko, N. (2018). Vyvchenna ukrajinskoji mafologii v shkoli: metodychna spadshchyna N. Voloshynoji [Studying Ukrainian mythology at school: methodological heritage of N. Voloshyna]. *Visnyk Gluhivskogo natshionalnogo pedagogichnogo universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka. Pedagogichni nauky – Bulletin of the Glukhiv National Pedagogical University named after Oleksandr Dovzhenko. Pedagogical sciences.* 37. 89–96.
3. Плачинда С. Зауваги до програми 12-річної школи URL: <http://archive.ndiu.org.ua/text.html?id=715&number=61&category=21> (дата звернення: 18.07.2023)
Plachynda, S. Zauvagy do program 12-richnoji shkoly [Notes to the programme of 12-year school]. Retrieved from: <http://archive.ndiu.org.ua/text.html?id =715&number=61&category=21>
4. Сидоренко Ю. Вивчення літературних творів з міфологічними структурами експліцитного типу в 9–11 класах загальноосвітньої школи: теоретичні засади, система компетентностей. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки.* 2016. № 4. С. 36–40.
Sydorenko, Ju. (2016). Vyvchenna literaturnyh tvoriv z mifologichnymy strukturamy eksplyztytnogo typu v 9-11 klasah zagalnoosvitnoji shkoly: teoretychni zasady, systema kompetentnostej [Studying works of literature with mythological structures of explicit type in the 9th -11th grades: theoretical foundations, system of competencies]. *Naukovi zapysky Nizhynskogo derzhavnogo universytetu imeni Mykola Gogola. Psyhologo-pedagogichni nauky – Scientific notes of the Nizhyn State University named after Mykola Gogol. Psychological and pedagogical sciences.* 4. 36–40.
5. Сидоренко Ю. Концептуально-міфологічний аналіз творів на уроках української літератури в старших класах. *Молодий учений.* 2020. № 7. С. 44–47. URL: <https://molodyvchenyi.ua/index.php/journal/article/view/821> (дата звернення: 18.07.2023)

- Sydorenko, Ju. (2020) Kontzheptualno-mifologichnyj analiz tvoriv na urokah ukrajinskoji literatury v starshyh klasah [Conceptual mythological analysis of texts at Ukrainian literature lessons in high school]. *Molodyj uchenyj – Young scientist*. 7. 44–47. Retrieved from: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/821>
6. Скупейко Л. Міфопоетика «Лісової пісні» Лесі Українки. Київ: Фенікс, 2006. 416 с.
Skupейko, L. (2006). Mifopoetyka «lisovoji pisni» Lesi Ukrajincky [Mythopoeitics of Lesya Ukrainka's «Forest Song»]. Kyiv, Ukraine: Feniks.
7. Українська література. 5-9 класи / Р.В. Мовчан та ін. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-2017/na-sajt-ukrayinska-literatura-5-9-z-chervonimdoc-2.pdf> (дата звернення: 18.07.2023)
Ukrainian literature. 5-9 klasy / R.V. Movchan ta in. Programa dla zagalnoosvitnih navchalnyh zakladiv [Movchan, R.V. and others. Ukrainian literature. 5th – 9th grades. The programme for general educational institutions]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-2017/na-sajt-ukrayinska-literatura-5-9-z-chervonimdoc-2.pdf>

Bondarenko Yu.

ORCID 0000-0003-0938-9588

Doctor of pedagogical sciences, Professor of Ukrainian literature, its teaching methodology, history of culture and journalism, Nizhyn M. Gogol State University (Nizhyn, Ukraine) E-mail: yuriy_bondaren@ukr.net

TEACHING 5TH GRADE STUDENTS THE CONCEPT OF MYTH AND ITS FUNCTIONALITY

School Ukrainian literature course includes a significant number of texts which belong either to Ukrainian folk mythology or to fiction where mythological elements are used. Therefore there is the necessity for the creation of educative model and the first stage of its application will be to acquaint 5th grade students with the key genre peculiarities of myth and the function which was performed by the initial text in the expression of people's worldview.

The aim of the paper is to substantiate learning of mythology and its functionality (5th grade), propose methods which further (9th-11th grades) will help students to transit from the understanding of genre and worldview nature of myth to the revelation of the role of mythological elements in the works of national writers.

Methodology. The author applies the following methods: genre analysis of myths, the estimation of methodical literature works, the generalization of actual experience, the modeling of educative system, necessary for studying myths.

Scientific novelty. The author presents the model of literature investigating and literature creative activities of students in the process of Ukrainian mythology studying in the 5th grade with the intention on its further application in high school.

Conclusions. In the 5th grade students of secondary school get acquainted with Ukrainian people's myths. Knowledge and skills, got by children at this stage, have propaedeutic nature and in following grades they will help students to study works of literature, which include mythological component. Students should learn genre peculiarities of myth as a certain plot-image structure, which is aimed to explain the genesis of the Universe or its elements. In high school acquired knowledge and skills may be transformed into conceptual mythological analysis, necessary for studying numerous works of literature.

Keywords: myth, functionality, genre, worldview, 5th grade, literature investigating activity and literature creative activity.

Стаття надійшла до редакції 21.06.2023

Рецензент: доктор філологічних наук Г. В. Самоїленко